

Received : 8 August 2022

Revised : 19 November 2022

Accepted : 19 December 2022

การสร้างสรรคานาฏศิลป์ที่สะท้อนถึงคุณสมบัติของกรรมการในอุดมคติ ที่ใช้พิจารณาผลงานด้านนาฏศิลป์

The Creation of a Dance Reflecting to The Qualifications of an Ideal Committee for Evaluation of Dances

จินตนา อนุวัฒน์¹

Jintana Anuwat

นราพงษ์ จรัสศรี²

Naraphong Charassri

คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Faculty of Fine and Applied Arts, Chulalongkorn University

Corresponding author e-mail: game_ja5@hotmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบและหาแนวคิดที่ได้หลังจากการสร้างสรรคานาฏศิลป์ที่สะท้อนถึงคุณสมบัติของกรรมการในอุดมคติที่ใช้พิจารณาผลงานด้านนาฏศิลป์ โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพและวิจัยเชิงสร้างสรรค์ที่มีการศึกษาข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับหัวข้องานวิจัย สื่อสารสนเทศ การสังเกตการณ์ การสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์ เกณฑ์การสร้างมาตรฐานในการยกย่องบุคคลต้นแบบทางด้านนาฏศิลป์ และประสบการณ์ส่วนตัวของผู้วิจัย มาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ สังเคราะห์และสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการสร้างสรรคานาฏศิลป์ดำเนินการตามแนวคิดของนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่ มีองค์ประกอบ 8 ประการ ได้แก่ 1) บทการแสดง ได้รับแรงบันดาลใจมาจากคุณสมบัติของกรรมการมาจัดหมวดหมู่โดยเน้นด้านจริยธรรมเป็นสำคัญ 6 ประการ คือ 1) ทักษะและเจตนาที่บริสุทธิ์ 2) ภาวะผู้นำ 3) อำนาจและอิสระในการตัดสินใจ 4) ความเสมอภาค 5) ความซื่อสัตย์สุจริต และ 6) ความยุติธรรม มาเป็นโครงสร้างบทการแสดงซึ่งแบ่งเป็น 7 องค์ ได้แก่ องค์ 1 ไต่แย่งเพื่อเอาชนะ องค์ 2 ผู้นำและผู้ตาม องค์ 3 กัดฟันด้วยอำนาจ องค์ 4 ปิดหูปิดตาด้วยอคติ องค์ 5 ทุจริตใต้โต๊ะ องค์ 6 ยุติธรรม และองค์ 7 หายนัยจากการกระทำผิดคำสาบาน 2) ลีลานาฏศิลป์ ใช้กระบวนการของนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่ 3) นักแสดง คัดเลือกจากผู้ที่มีประสบการณ์ด้านนาฏศิลป์ไทยและตะวันตก 4) ออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดงจากเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน ได้แก่ แก้วสำนักงาน โต๊ะ แท่นรับ

¹นิสิตระดับปริญญาตรีบัณฑิต หลักสูตรศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศิลปกรรมศาสตร์

คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

²อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ สาขาวิชาศิลปกรรมศาสตร์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รางวัลกีฬา และคานหาบ 5) เสียงและดนตรีประกอบการแสดง ใช้วงดนตรีบรรเลงแบบด้นสดที่ผสมผสานเครื่องประกอบจังหวะและดนตรีพื้นเมืองทั้งจากวัฒนธรรมไทย แอฟริกาและละตินเข้าด้วยกัน 6) เครื่องแต่งกาย ใช้ชุดสูทแบบสากลนิยม ชุดลำลอง และการออกแบบชุดที่มีโครงสร้างแบบไม่สมมาตร สีขาว-ดำ และชุดโนราแบบประยุกต์ 7) พื้นที่แสดง ใช้พื้นที่ในโรงละครแบบแบล็คบ็อกซ์ และ 8) แสง ใช้แสงสังเคราะห์ตามทฤษฎีของสีในการนำเสนออารมณ์และบรรยากาศการแสดง นอกจากนี้ ยังค้นพบแนวคิดที่ได้หลังจากการสร้างสรรค์ผลงานด้านนาฏศิลป์ที่ควรคำนึงถึง 7 ประการ ได้แก่ 1) คุณสมบัติของกรรมการพิจารณาผลงานด้านนาฏศิลป์ 2) การสะท้อนสภาพสังคมโดยใช้นาฏศิลป์ 3) การสื่อสารกับกลุ่มผู้ชม 4) ความคิดสร้างสรรค์ในผลงานนาฏศิลป์ 5) ความหลากหลายในผลงานนาฏศิลป์ 6) การใช้สัญลักษณ์ในผลงานนาฏศิลป์ และ 7) ทฤษฎีทางด้านศิลปกรรมศาสตร์ การวิจัยครั้งนี้ จึงเป็นการรวบรวมองค์ความรู้เชื่อมโยงประสบการณ์และพัฒนากระบวนการสร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์ต่อวงวิชาการ และเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงานด้านนาฏศิลป์ต่อไปในอนาคต

คำสำคัญ: การสร้างสรรค์นาฏศิลป์, คุณสมบัติของกรรมการในอุดมคติ, ผลงานด้านนาฏศิลป์

Abstract:

The objectives of this research are to study the patterns and the potential concepts from the creative dramatic arts that reflect the qualification of an ideal committee in Thai dancing evaluation process by using qualitative research and creative research methods, that studied information from documents relating to research topics, information medias, observations, academic seminars, interviews standardization criteria of artists and the researcher's personal experiences to be guideline for analyzing, synthesizing and creating the dances.

The result shows that qualifications of a committee have been collected, analyzed and categorized into 6 ethical aspects including 1) unbiased and honest intention 2) highest level of leadership 3) self-determination 4) equality 5) integrity and 6) fairness. The post-modern dance performance is later designed and created in to cover all 8 elements which were, the acting script there is 7 acts in this performance including 1) arguments to win 2) leader and supporter 3) pressured by power 4) blinded with prejudice 5) corruption (bribery) 6) injustice and 7) consequences from breaking an oath. The second element of this creative performance is the actor audition experienced specifically on both Thai dance and Western. The choreography is associated with post-modern dancing methodology. The next element is related to the stage props which is chosen from the daily life basis products such as office chairs, office desks, sport podiums and yoke. The musical and sound element is orchestrated by the "World Music" band where they combine the traditional music instruments with the improvised percussions from Thai, African and Latin. While the universal suit is selected for the costume with the asymmetrical, black and white designs as well as an applied Nora costume, performance area is black box theatre. The last element is the light which is used to emphasize

the emotions. Besides the various elements, the research is taking 7 different grounds into consideration so as to produce this productive show which are the concept of the committee qualification for dancing evaluation, the reflection of the society through the dance, the communication with the audience, the imagination, diversity, the symbolic usage of the dancing performance and the theory of fine arts. This research is precisely gathered the various knowledge and blended with the experience of the author to develop this creative performance where this would benefit to the dancing circles and would establish a reference for future artistic dancing.

Keyword: the creation of dance, the qualifications of an ideal committee, the dances

1. บทนำ

นาฏยศิลป์ เป็นศิลปะสาขาโสตทัศนศิลป์ที่รับสัมผัสได้ด้วยการฟังและการเห็นพร้อมกัน ที่ผสมกันของวรรณศิลป์ นาฏยศิลป์ ดุริยางคศิลป์ และทัศนศิลป์ หรือกล่าวได้ว่าเป็น “ศิลปะผสม” (ชะลูด นิ่มเสมอ, 2559) ผลงานด้านนาฏยศิลป์ที่ปรากฏในปัจจุบัน เป็นงานที่ผู้สร้างสรรค์ได้ออกแบบขึ้นเพื่อนำเสนอความคิด โดยใช้สรีระร่างกายมนุษย์เป็นสื่อในการถ่ายทอดถึงผู้ชม ครอบคลุมทั้งงานแบบประเพณีดั้งเดิมและงานประยุกต์ในรูปแบบผลงานการแสดง และผลงานทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการแสดง การผลิตผลงานที่มีคุณภาพของศิลปินและนักวิชาการเป็นส่วนสำคัญที่ก่อให้เกิดความก้าวหน้าทางวิชาการด้านนาฏยศิลป์ ในการพิจารณาผลงานด้านนาฏยศิลป์ ประกอบไปด้วย เจ้าของผลงาน ผลงาน และคณะกรรมการ ซึ่งผลการตัดสินด้วยความยุติธรรมที่สังคมให้การยอมรับและเชื่อถือ ส่วนหนึ่งนั้นย่อมขึ้นอยู่กับคุณสมบัติของกรรมการ สืบเนื่องมาจนถึงกระบวนการพิจารณา อันมีผลกระทบโดยตรงต่อผลการตัดสินและเจ้าของผลงาน ตลอดจนนักวิชาการและวงการศึกษาด้านนาฏยศิลป์ หากผลการตัดสินมีข้อกังขาจนเกิดความรู้สึกขัดแย้ง จะส่งผลให้เกิดกระแสต่อต้านและการออกมาเรียกร้องสิทธิต่าง ๆ เพื่อทบทวนกระบวนการพิจารณา ซึ่งมีเหตุปัจจัยที่ส่งผลกระทบหลายประการสอดคล้องกับการกระทำผิดทางจริยธรรมที่ปรากฏในงานวิจัย เรื่อง จริยธรรมทางการวิจัยนาฏยศิลป์ของนราพงษ์ จรัสศรี ความว่า “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการกระทำผิดจริยธรรมทางการวิจัยนาฏยศิลป์ 10 ประการ ได้แก่ ระบบอาวุโส ระบบพวกพ้อง ผลประโยชน์ส่วนตัว การเกรงกลัวต่ออำนาจที่เหนือกว่า การทำผิดกระบวนการ การละเมิด การปิดบังซ่อนเร้นข้อมูลเพื่อประโยชน์อันมิชอบในงานวิจัย การเอื้อประโยชน์ให้กับผู้มีอิทธิพล การใช้พื้นที่ในงานวิจัยเพื่อทำลายผู้อื่น และการละเว้นหน้าที่ของกรรมการ” (นราพงษ์ จรัสศรี, 2560)

คุณสมบัติของกรรมการในอุดมคติที่ใช้พิจารณาผลงานด้านนาฏยศิลป์ จึงเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของคณะบุคคลที่มีอำนาจในการตัดสินคุณภาพผลงานทางด้านศิลปะการแสดง จากประสบการณ์ของผู้วิจัยที่ได้ผลิตผลงานด้านนาฏยศิลป์เพื่อรับการประเมินในรูปแบบการประกวดผลงานการแสดง การเสนอผลงานทางวิชาการด้านนาฏยศิลป์เพื่อกำหนดตำแหน่งทางวิชาการ ตลอดจนเป็นกรรมการตัดสินผลงานด้านนาฏยศิลป์ จึงเล็งเห็นว่าคุณสมบัติของกรรมการมีความสำคัญต่อกระบวนการประเมินที่ต้องใช้ดุลยพินิจอย่างถี่ถ้วนที่ต้องอาศัยประสบการณ์อันเชี่ยวชาญเฉพาะสาขาที่สอดคล้องกับสภาพของผลงานให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่มีมาตรฐานและต้องดำเนินการควบคู่ไปกับจริยธรรมในการ

ประเมินอย่างเที่ยงธรรม เพราะผลการตัดสินส่งผลกระทบต่อเจ้าของผลงานและผู้ที่เกี่ยวข้อง หากผลการตัดสินมีข้อกังขาจะทำให้เกิดกระแสต่อต้าน การเรียกร้องให้ทบทวนกระบวนการพิจารณา และเกิดความขัดแย้งในสังคมวิชาการด้านนาฏศิลป์ จากการสำรวจผลงานการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ที่ผ่านมาพบว่า ยังไม่เคยปรากฏผลงานชิ้นใดที่มีความเกี่ยวข้องกับประเด็นคุณสมบัติของกรรมการในอุดมคติที่ใช้พิจารณาผลงานด้านนาฏศิลป์มาก่อน ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องสำคัญที่ควรผลักดันให้เกิดความตระหนักในคุณสมบัติของกรรมการ เพราะเป็นปัจจัยหลักในการสร้างความเชื่อมั่นในกระบวนการพิจารณาผลงาน ตลอดจนการสร้างขวัญกำลังใจให้ศิลปินและนักวิชาการได้พัฒนาตนเองในการผลิตผลงานที่มีคุณค่าเพื่อยกระดับความก้าวหน้าทางวิชาการด้านนาฏศิลป์ให้ดำเนินไปอย่างมีคุณภาพ ตามมาตรฐานสากล

ดังนั้น การนำเสนอคุณสมบัติของกรรมการในมิติของผลงานด้านนาฏศิลป์จึงเป็นแนวทางหนึ่งในการแสดงออกทางความคิดได้อย่างอิสระ เพราะนาฏศิลป์ถูกใช้เป็นเครื่องมือสื่อสารในสังคมมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ที่ผู้สร้างสรรค์ได้ออกแบบขึ้นเพื่อนำเสนอความคิดโดยใช้สรีระร่างกายมนุษย์เป็นหลักในการถ่ายทอดเนื้อหาสาระสู่ผู้ชม อีกทั้งนาฏศิลป์ยังสามารถช่วยคลี่คลายสิ่งที่ยากต่อความเข้าใจ ในการนำคุณสมบัติของกรรมการด้านจริยธรรมมาตีความให้กลายเป็นเรื่องเข้าใจง่ายตามแนวทางการออกแบบองค์ประกอบของนาฏศิลป์ที่บูรณาการศิลปะด้านวรรณศิลป์ นาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์และทัศนศิลป์เข้าด้วยกัน นับเป็นศิลปะสาขาโสฬททัศนศิลป์ที่รับสัมผัสได้ด้วยภาพและเสียงพร้อมกันมาเป็นเครื่องมือในการสื่อสารแทนการสั่งสอนทางวิชาการ อันเป็นประโยชน์ต่อนักศึกษา ศิลปินและนักวิชาการด้านนาฏศิลป์ ช่วยสะท้อนปัญหา เสริมสร้างปัญญาและจรรโลงใจผู้คนในสังคมอย่างยั่งยืน

อนึ่ง ผลงานด้านนาฏศิลป์ในประเทศไทยยังขาดความเป็นวิชาการที่มีการอธิบายถึงขั้นตอนการดำเนินงานอย่างมีระบบ การศึกษาค้นคว้าจึงเป็นการนำเสนอผลการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ในระดับอุดมศึกษาที่มีการอธิบายรายละเอียดของกระบวนการสร้างสรรค์และการพัฒนารูปแบบผลงานที่มีหลักการและเหตุผลเชิงวิชาการอย่างลึกซึ้ง เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือในการนำเสนอประเด็นใหม่ของงานวิจัย แสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้าทางวิชาการอันเป็นประโยชน์ในการพัฒนาและต่อยอดองค์ความรู้ทางด้านนาฏศิลป์ให้ก้าวไกลสู่ระดับสากล โดยศึกษาแนวทางจากศิลปินที่มีความเชี่ยวชาญ ตลอดจนการนำประสบการณ์ของผู้วิจัยในด้านการแสดงที่มีทักษะนาฏศิลป์ไทย นาฏศิลป์พื้นเมือง ศิลปะการแสดง การออกแบบและนักวิชาการมาเป็นพื้นฐานในการถ่ายทอดความคิดผ่านกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานด้านนาฏศิลป์

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะค้นหารูปแบบและแนวคิดที่ได้หลังจากการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ที่สะท้อนถึงคุณสมบัติของกรรมการในอุดมคติที่ใช้พิจารณาผลงานด้านนาฏศิลป์ เพื่อเป็นต้นแบบการสร้างสรรค์ผลงานที่สะท้อนสภาพสังคมโดยใช้นาฏศิลป์ อันเป็นที่ยอมรับตามหลักวิชาการเชิงสร้างสรรค์ในประเด็นที่มีความแปลกใหม่ นับเป็นผลงานวิจัยที่เปิดโลกทัศน์ให้กับสังคมไทยอย่างสร้างสรรค์ อีกทั้งเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงานด้านนาฏศิลป์ทั้งเชิงวิชาการและเชิงปฏิบัติการสำหรับผู้สนใจต่อไปในอนาคต

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อค้นหารูปแบบการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ที่สะท้อนถึงคุณสมบัติของกรรมการในอุดมคติที่ใช้พิจารณาผลงานด้านนาฏศิลป์

2.2 เพื่อศึกษาแนวคิดที่ได้หลังจากการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ที่สะท้อนถึงคุณสมบัติของกรรมการในอุดมคติที่ใช้พิจารณาผลงานด้านนาฏศิลป์

3. ขอบเขตของการวิจัย

3.1 ศึกษาคุณสมบัติของกรรมการจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับวงวิชาการด้านนาฏศิลป์ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540-2563 เพื่อนำมาประกอบการวิเคราะห์กับข้อมูลหลักจากการสัมภาษณ์ตามทัศนคติของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการวิจัย ประเด็น “คุณสมบัติของกรรมการในอุดมคติ” อันเป็นข้อมูลชั้นปฐมภูมิเท่านั้น

3.2 การสร้างสรรค์นาฏศิลป์ที่สะท้อนถึงคุณสมบัติของกรรมการในอุดมคติที่ใช้พิจารณาผลงานด้านนาฏศิลป์ มีวัตถุประสงค์ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะเพื่อศิลปะ มิได้มีเจตนาในการใช้ผลการประเมินมาสร้างเป็นมาตรฐานหรือให้คุณค่าของผลงานการสร้างสรรค์ด้านนาฏศิลป์และแนวคิดทางศิลปะอื่น ๆ

ข้อตกลงเบื้องต้น

งานวิจัยเรื่อง “การสร้างสรรค์นาฏศิลป์ที่สะท้อนถึงคุณสมบัติของกรรมการในอุดมคติที่ใช้พิจารณาผลงานด้านนาฏศิลป์” มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความคิดเห็นจากผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย โดยใช้คุณสมบัติของกรรมการในอุดมคติที่สังคมคาดหวัง มาสื่อสารผ่านการแสดงนาฏศิลป์ ไม่ได้มุ่งเน้นการสร้างเกณฑ์มาตรฐานของกรรมการและการแก้ไขปัญหาเรื่องความยุติธรรมในกระบวนการพิจารณาผลงานด้านนาฏศิลป์ในสังคมไทย หากข้อค้นพบเกี่ยวกับ “คุณสมบัติของกรรมการในอุดมคติ” ของผู้วิจัยมีความขัดแย้งกับความเป็นจริงที่ประพฤติกฎปฏิบัติอยู่ ผู้วิจัยจะไม่นำมาเป็นข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาสังคมในประเด็นนี้

4. วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเรื่องนี้ดำเนินงานตามกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพและวิจัยเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

4.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลจากหลากหลายวิธีทั้ง ค้นคว้าเอกสารและการลงภาคสนามด้วยเครื่องมือต่าง ๆ ได้แก่ 1) การรวบรวมข้อมูลเชิงเอกสาร 2) การสืบค้นข้อมูลจากสื่อสารสนเทศ 3) การสัมภาษณ์ 4) การสังเกตการณ์ ทั้งสังเกตแบบมีส่วนร่วมและสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม 5) การสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นรายบุคคล ใช้เครื่องมือสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างที่ผ่านกระบวนการตรวจสอบคุณภาพ (IOC) จากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 4 ท่าน เป็นผู้ที่ยังดำรงตำแหน่งทางวิชาการระดับรองศาสตราจารย์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านที่หลากหลาย ได้แก่ มีคุณวุฒิระดับคณาจารย์ด้านการวิจัยและประเมินทางการศึกษา ด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา เป็นผู้มีการประสบการณ์วิจัยและการสร้างสรรค์ผลงานด้านนาฏศิลป์ 6) การทดลองปฏิบัติ 7) ประสพการณ์ของผู้วิจัย และ 8) เกณฑ์การสร้างมาตรฐานในการยกย่องบุคคลต้นแบบทางด้านนาฏศิลป์

4.2 ขั้นตอนดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยมีรายละเอียดการดำเนินงานตามขั้นตอน ดังนี้

4.2.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลด้วยตนเองด้วยวิธีการ 2 ประเภท ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลด้านเอกสาร และการเก็บข้อมูลภาคสนามจากเครื่องมือดังกล่าวมาแล้วข้างต้น

4.2.2 การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลมาจัดระเบียบทางรูปแบบและเนื้อหา เพื่อเตรียมพร้อมในการวิเคราะห์ และวิเคราะห์ข้อมูลบางส่วนไปพร้อมกับการบันทึกข้อคิดเห็นเกี่ยวกับ เนื้อหา ร่วมกับการสังเกตการณ์ ภาคสนามและภาคปฏิบัติ และการเทียบเคียงกับเกณฑ์การสร้างมาตรฐาน ในการยกย่องบุคคลต้นแบบทางด้านนาฏศิลป์ด้วยประสบการณ์ของผู้วิจัยตามกรอบทฤษฎีที่ศึกษา

4.2.3 การทดลองและพัฒนาการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ พร้อมบันทึกข้อมูล อุปสรรคและ วิธีการแก้ปัญหาในการทดลองจำนวน 5 ครั้ง ตลอดจนตรวจสอบคุณภาพผลงานนาฏศิลป์ โดยผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์เพื่อนำข้อเสนอแนะไปปรับปรุงและพัฒนาผลงานให้มีความสมบูรณ์ก่อนนำ ออกเผยแพร่สู่สาธารณชน ตลอดจนนำผลการทดลองไปวิเคราะห์แนวคิดที่ได้หลังจากการสร้างสรรค์ นาฏศิลป์

4.2.4 จัดแสดงผลงานสร้างสรรค์นาฏศิลป์สู่สาธารณชนและเปิดให้มีการแสดง ความคิดเห็นเชิงวิชาการเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงพัฒนาผลงาน

4.2.5 สรุปและอภิปรายผลการสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์เพื่อให้นักวิจัยมีความสมบูรณ์

5. ประโยชน์ของการวิจัย

5.1 มีผลงานวิจัยเชิงสร้างสรรค์ด้านนาฏศิลป์ในประเด็นใหม่ที่สะท้อนถึงคุณสมบัติของ กรรมการในอุดมคติที่ใช้พิจารณาผลงานด้านนาฏศิลป์ที่มีรูปแบบและแนวคิดที่ได้จากการสร้างสรรค์ ผลงานอันเป็นแนวทางพัฒนาการสร้างสรรค์ผลงานด้านนาฏศิลป์ในโอกาสต่อไป

5.2 ได้พัฒนาผลงานวิจัยทางด้านนาฏศิลป์อย่างมีระบบ มีระเบียบวิธีและกระบวนการ สร้างสรรค์ชัดเจน สามารถใช้อ้างอิงตามหลักวิชาการและพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ใหม่ทางด้าน นาฏศิลป์และเป็นต้นแบบให้กับผู้ที่สนใจศึกษา

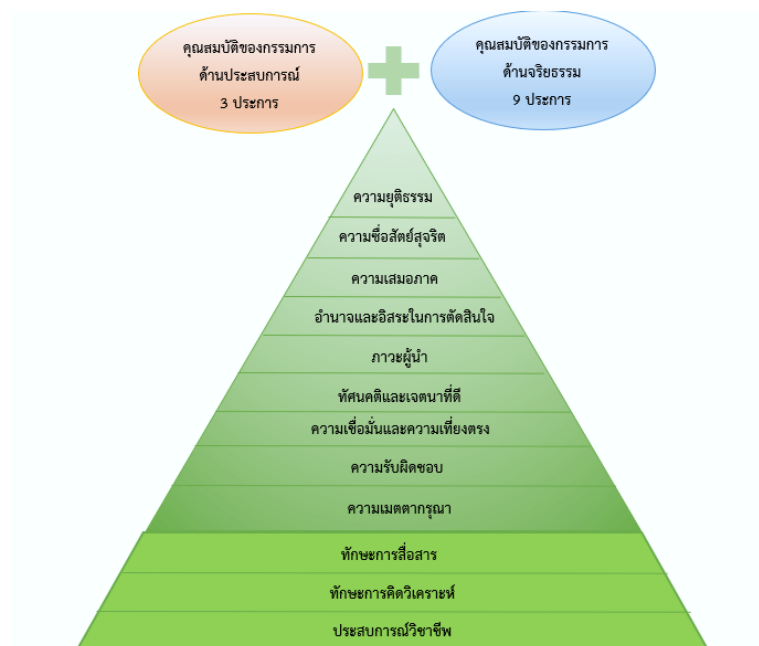
5.3 ต้องรู้ความรู้อย่างเกี่ยวกับคุณสมบัติของกรรมการพิจารณาผลงานด้านนาฏศิลป์ที่สามารถใช้ เป็นเกณฑ์ในการอ้างอิงสำหรับการพิจารณาผลงานด้านนาฏศิลป์ในโอกาสต่าง ๆ และเป็นเกณฑ์สำหรับ กรรมการในสาขาอื่น ๆ ได้

6. การวิเคราะห์/ผลการวิจัย

ผลที่ได้จากการวิจัย เรื่อง การสร้างสรรค์นาฏศิลป์ที่สะท้อนถึงคุณสมบัติของกรรมการในอุดมคติที่ใช้พิจารณาผลงานด้านนาฏศิลป์

6.1 คุณสมบัติของกรรมการพิจารณาผลงานด้านนาฏศิลป์

การวิจัยครั้งนี้ได้ค้นพบองค์ความรู้ใหม่จากการศึกษาข้อมูลที่เป็นแรงบันดาลใจก่อนการ สร้างสรรค์ผลงานในประเด็นคุณสมบัติของกรรมการพิจารณาผลงานด้านนาฏศิลป์ โดยจัดหมวดหมู่เป็น คุณสมบัติของกรรมการด้านประสบการณ์และด้านจริยธรรม รวมทั้งสิ้น 12 ประการ ดังต่อไปนี้

รูปที่ 1: คุณสมบัติของกรรมการพิจารณาผลงานด้านนาฏศิลป์

ที่มา: จินตนา อนุวัฒน์, 2565

จากภาพที่ 1 แสดงให้เห็นถึงคุณสมบัติสำคัญของกรรมการพิจารณาผลงานด้านนาฏศิลป์ อันประกอบด้วย คุณสมบัติของกรรมการด้านประสบการณ์ เป็นคุณลักษณะที่เกิดจากการฝึกฝนและได้พัฒนาทักษะนำไปสู่ความรู้ความสามารถในระดับเชี่ยวชาญในศาสตร์สาขาวิชาเฉพาะด้านนาฏศิลป์ อันเป็นพื้นฐานสำคัญของกรรมการ 3 ประการ ได้แก่ 1) ประสบการณ์วิชาชีพ 2) ทักษะการคิดวิเคราะห์ และ 3) ทักษะการสื่อสาร ตลอดจนคุณสมบัติของกรรมการด้านจริยธรรม ซึ่งเป็นคุณลักษณะทางความประพฤติที่กรรมการพึงยึดถือไว้ในกระบวนการพิจารณาและตัดสินผลงานด้านนาฏศิลป์ในด้านความถูกต้อง ด้งามและมีคุณค่า 9 ประการ ได้แก่ 1) ความยุติธรรม 2) ความซื่อสัตย์สุจริต 3) ความเสมอภาค 4) อำนาจและอิสระในการตัดสินใจ 5) ภาวะผู้นำ 6) ทัศนคติและเจตนาที่ดี 7) ความเชื่อมั่นและความเที่ยงตรง 8) ความรับผิดชอบ 9) ความเมตตากรุณา คุณสมบัติของกรรมการทั้ง 12 ประการนี้จะนำไปสู่กระบวนการประเมินที่มีความถูกต้อง มีค่าความเชื่อมั่น เที่ยงตรง เที่ยงธรรมและสามารถตรวจสอบได้ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาผลงานด้านนาฏศิลป์ ตลอดจนรักษาประโยชน์แก่ศิลปิน นักวิชาการและบุคคลทั่วไปในแวดวงนาฏศิลป์

6.2 รูปแบบของการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ที่สะท้อนถึงคุณสมบัติของกรรมการในอุดมคติที่ใช้พิจารณาผลงานด้านนาฏศิลป์ ดำเนินการตามแนวคิดของนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่ ซึ่งค้นพบรูปแบบการนำเสนอผลงานที่มีความแปลกใหม่ตั้งแต่ประเด็นหัวข้อที่มุ่งสะท้อนสภาพสังคมโดยใช้ผลงานนาฏศิลป์ ซึ่งจำแนกตามองค์ประกอบการสร้างสรรค์ผลงานด้านนาฏศิลป์ ทั้งหมด 8 ประการ ต่อไปนี้

6.2.1 การออกแบบบทการแสดง มุ่งเน้นความแปลกใหม่โดยนำเสนอเนื้อหาสาระที่ได้จากการค้นพบองค์ความรู้ใหม่ คือ คุณสมบัติของกรรมการพิจารณาผลงานด้านนาฏศิลป์ทั้ง 12 ข้อ มาจัดหมวดหมู่แล้วใช้เป็นโครงสร้างของบทการแสดง โดยยึดถือคุณสมบัติด้านจริยธรรมเป็นสำคัญ

6 ประการ ได้แก่ ทักษะคิดและเจตนาที่ดี ภาวะผู้นำ อำนาจและอิสระในการตัดสินใจ ความเสมอภาค ความซื่อสัตย์สุจริต และความยุติธรรม กำหนดเป็นคำปณิธานและคำสาบาน ตามแนวทางการนำเสนอตัวละครจากทฤษฎี X,Y ของดักลาส แมคเกรเกอร์ (Douglas McGregor) ซึ่งระบุไว้ในหนังสือมนุษยขององค์กร (The Human Side of Enterprise) ว่า “ทฤษฎี X เป็นตัวแทนด้านลบของคนซึ่งเกียจคร้าน หลีกเสี่ยงความรับผิดชอบ และทฤษฎี Y เป็นตัวแทนด้านบวกของคนที่รับผิดชอบและพึงพอใจในการทำงาน” (McGregor.D,1960) อีกทั้งผู้วิจัยยังใช้ทฤษฎีความสัมพันธ์แบบคู่ตรงข้าม (binary opposition theory) ซึ่งเป็นพื้นฐานของปรัชญาตะวันตกมาชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ที่ปรากฏออกมาในรูปแบบของคู่ตรงข้าม ดังที่ โคลด เลวี-สโตรสส์ (Claude Levi-Strauss) ได้อธิบายไว้ว่า “โครงสร้างนิทานปรัมปราจะปรากฏแนวคิดคู่ตรงข้ามที่ใช้อธิบายหรือสนับสนุนซึ่งกันและกัน เช่น จะรู้จักสีดำก็ต้องเห็นสีขาว จะรู้จักความดีก็ต้องมีความชั่วมาเทียบเคียง ที่จริงแล้วคำว่าดีและชั่วเป็นเพียงภาษาแทนลักษณะที่เห็นในเชิงบวกซึ่งตรงข้ามกับลักษณะในเชิงลบ มีชั่วเราจึงจะรู้ว่าดี มีดีเราจึงจะรู้ว่าชั่ว” (Strauss.C.L,1978) ผู้วิจัยจึงนำมาใช้เพื่อนำเสนอเนื้อหาในลักษณะตรงกันข้ามกับคุณสมบัติของกรรมการที่ปรากฏในคำปณิธานเพื่อนำเข้าสู่การแสดงซึ่งแบ่งออกเป็น 7 องค์ ได้แก่ องค์ 1 โต้แย้ง องค์ 2 ผู้นำและผู้ตาม องค์ 3 ความกดดันจากอำนาจ องค์ 4 ปิดหูปิดตาด้วยอคติ องค์ 5 ทุจริตใต้โต๊ะ องค์ 6 ยุติธรรม และองค์ 7 หายนัยจากการกระทำผิดคำสาบาน โดยจัดเรียงองค์ตามลำดับความสำคัญของคุณสมบัติของกรรมการจากน้อยไปหามาก เพื่อให้เห็นถึงความยุติธรรมซึ่งเป็นคุณธรรมสูงสุดของกรรมการ

6.2.2 การออกแบบลีลานาฏยศิลป์ ผู้วิจัยได้ออกแบบลีลานาฏยศิลป์ โดยให้ความสำคัญกับแนวคิดนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่ (post-modern dance) ที่มีความเรียบง่าย ความหลากหลาย และความไม่เข้ากันมาอยู่ร่วมกันในการแสดงทำให้เกิดความแปลกใหม่ ดังที่ นราพงษ์ จรัสศรี ได้อธิบายไว้ว่า “แนวความคิดสร้างงานในรูปแบบของนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่ เป็นวิธีการนำเอาสิ่งที่มีความหลากหลาย มีความขัดแย้งไม่เข้ากัน เป็นอิสระจากกันมาอยู่ร่วมกัน สื่อสารอย่างตรงไปตรงมา ลดทอนแบบแผนและเน้นความเรียบง่าย” (นราพงษ์ จรัสศรี, 2559) ได้แก่ ลีลาการเคลื่อนไหวประกอบแสงและเงา ลีลาการเคลื่อนไหวแบบในชีวิตประจำวัน ลีลาการเคลื่อนไหวแบบเรียบง่าย ละครใบ้ การใช้ท่าทางที่เข้าไปเข้ามา เทคนิคการเคลื่อนไหวแบบกลุ่มโดยพร้อมเพรียงและเคลื่อนไหวอย่างเป็นลำดับ การเคลื่อนไหวร่างกายแสดงอาการกระตุก ยืดและหดเกร็งกล้ามเนื้อ การเคลื่อนไหวจากอารมณ์ความรู้สึกจริงของนักแสดง การเคลื่อนไหวแบบด้นสด การเคลื่อนไหวร่างกายอย่างมีอิสระ การเต้นฮิปฮอป เทคนิคการเต้นบัลเลต์ คลาสสิก ผสมผสานนาฏยศิลป์ไทย นาฏยศิลป์พื้นเมืองโนราห์ทั้งแบบมาตรฐานและแบบลดทอน ไม่ได้สัดส่วน ตลอดจนการเคลื่อนไหวกับเก้าอี้สำนักงาน ด้วยการนั่ง การหมุน ลาก เข็น เลื่อนและขยับ เลื่อน และการเคลื่อนไหวกับคานหาบที่ต้องใช้ความสมดุลทั้งสองข้าง เพื่อสื่อสารความหมายเชิงสัญลักษณ์ที่สื่อสารอย่างตรงไปตรงมาและเกิดความแปลกใหม่จากลีลาของนักแสดงผู้ชมให้มีส่วนร่วมในการตีความ ซึ่งสามารถเข้าใจได้มากขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของผู้ชมเป็นสำคัญ

รูปที่ 2: การออกแบบลีลานาฏศิลป์ด้วยแนวคิดการเคลื่อนไหวร่างกายแบบในชีวิตประจำวัน (everyday movement) ของพอล เทย์เลอร์ (Paul Talor) ลีลาการใส่ชุดสูทสื่อถึงการสวมบทบาทกรรมการ

ที่มา: จินตนา อนุวัฒน์, 2565

รูปที่ 3: การออกแบบลีลานาฏศิลป์ด้วยแนวคิดการแสดงอารมณ์ทางการเคลื่อนไหว (expressionism) ของพิน่า เบาซ์ (Pina Bausch) การใช้พลังรุมกดให้ต่ำลง สื่อถึงการกดขี่จากอำนาจคนหมู่มาก

ที่มา: จินตนา อนุวัฒน์, 2565

รูปที่ 4: การออกแบบลีลานาฏศิลป์ด้วยแนวคิดการเคลื่อนไหวร่างกายแสดงอาการกระตุก ยึดและหดเกร็งกล้ามเนื้อ (contraction and release) ของมาธา เกรแฮม (Matha Graham) สื่อถึงความคิดค้น ความเครียดและสับสนทางความคิดด้านมืด

ที่มา: จินตนา อนุวัฒน์, 2565

6.2.3 การคัดเลือกนักแสดง ผู้วิจัยคัดเลือกนักแสดงแบบการทดสอบ (Tryout) ความสามารถจากคุณสมบัติและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของการเป็นนักแสดงที่ดี ดังที่ ญัฐพัฒน์ ผลพิกุล ได้อธิบายไว้ว่า “การคัดเลือกนักแสดงสามารถใช้กระบวนการทดสอบ (tryout) นักแสดงกับบทการแสดงว่ามีความเหมาะสมกับบทบาทนั้นหรือไม่ รวมถึงต้องคัดเลือกจิตวิญญาณของนักแสดงที่มีความเข้าใจ สามารถสื่อสารบทการแสดงได้เป็นอย่างดี” (ญัฐพัฒน์ ผลพิกุล, 2561) โดยคัดเลือกจากผู้ที่มีประสบการณ์หลากหลายทั้งด้านนาฏศิลป์ไทย นาฏศิลป์พื้นเมืองโนรา นาฏกรรมเงา บัลเลต คลาสสิก เต้นฮิปปอป และการเคลื่อนไหวแบบด้นสด (improvisation) ที่ผู้วิจัยรู้จักพื้นฐานทักษะและประสบการณ์ของแต่ละคน สามารถสื่อสารแนวคิดให้เข้าใจตรงกันและดึงศักยภาพของนักแสดงตามที่ได้ออกแบบไว้ สามารถพัฒนารูปแบบการแสดงได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ โดยไม่ได้จำกัดรูปร่าง สัดส่วน เพศ อายุ น้ำหนัก ส่วนสูง หรือสีผิว ทำให้เห็นความเป็นธรรมชาติของตัวละครในแต่ละบทบาทได้อย่างชัดเจน และถือเป็นการยอมรับความแตกต่างทางร่างกาย (body shaming) ตลอดจนให้ความสำคัญกับการเคารพสิทธิของผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ (LGBTIQN+) และยอมรับความแตกต่างของนักแสดงทุกคนให้ได้รับโอกาสทางการแสดงอย่างเท่าเทียมในการแสดงศักยภาพของตนเอง

6.2.4 การออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดง เป็นการออกแบบชิ้นใหม่และนำเครื่องใช้ในชีวิตประจำวันมาประยุกต์กับรูปแบบการแสดง โดยคำนึงถึงบทบาทการแสดงเป็นสำคัญในเชิงประโยชน์ใช้สอยและเชิงสัญลักษณ์ประกอบกับการเคลื่อนไหวลีลานาฏศิลป์เพื่อสื่อความหมาย ได้แก่ ทรายข้างจำลอง ใช้ประกอบลีลาการประกอบภาพเงาทรายข้างในฉากอาร์มบอท เก้าอี้สำนักงาน ใช้ประกอบท่าทางการนั่งเพื่อแสดงออกถึงบุคลิกภาพและพฤติกรรมของกรรมการ ใช้เป็นสัญลักษณ์แทนห้องประชุมและตำแหน่งของกรรมการ ตลอดจนใช้แสดงการเดินทางและติดตาม ผ้าสีกหลาดสีดำ ใช้สำหรับคลุมตัวศิลปินที่มีความสามารถ สื่อถึงความไม่เท่าเทียมในการได้รับการพิจารณาผลงาน โต๊ะขาพับสีขาว ใช้ประกอบลีลาการเคลื่อนไหวของศิลปินใต้โต๊ะ สื่อถึงการรับสินบนของกรรมการ แทนรับรางวัลกีฬา สำหรับศิลปินชั้น

ไปยื่น สื่อถึงศิลปินได้รับรางวัล และการใช้คานหาบ ซึ่งมีคุณสมบัติด้านความสมดุล ใช้เป็นตัวแทนของตราสัญลักษณ์แห่งความยุติธรรม สำหรับนำเสนอกระบวนการทางความคิดที่ต้องใช้ดุลยพินิจในการพิจารณาตัดสินซึ่งอาจตกในสภาวะลังเล และมีความเสี่ยงในการทุจริตหรือความเอนเอียงได้ ซึ่งยังไม่ปรากฏในการแสดงผลงานสร้างสรรค์ชุดใดมาก่อน

รูปที่ 5: การออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดง “เก้าอี้สำนักงาน” (office chairs) สัญลักษณ์ตำแหน่งกรรมการ และใช้ประกอบการเคลื่อนไหวเพื่อสื่อความหมายถึงผู้นำและผู้ตาม

ที่มา: จินตนา อนุวัฒน์, 2565

รูปที่ 6: การออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดง “คานหาบ” (yokes) เพื่อสื่อถึงดุลยพินิจของกรรมการที่ต้องใช้ความเที่ยงตรงเฉกเช่นตราชั่ง สัญลักษณ์แห่งความยุติธรรม

ที่มา: จินตนา อนุวัฒน์, 2565

6.2.5 การออกแบบเสียงและดนตรีประกอบการแสดง ออกแบบขึ้นโดยเน้นความหลากหลายทางวัฒนธรรม ที่ผสมผสานเครื่องดนตรีพื้นเมืองที่เน้นเครื่องประกอบจังหวะทั้งจากวัฒนธรรมไทย จีน ทิเบต แอฟริกาและละติน ประกอบด้วยเครื่องดนตรี จำนวน 23 ชนิด ได้แก่ พิณโคระ แซกโซโฟน ฟลูต

กลองทัด กลองพุด กลองบาตา กลองคูนุน กลองเจมเบ้ กลองคองกา กลองคาฮอน ฉาบ ฉิ่งไทย ฉิ่งจีน
 ขันร้องเพลงทิเบต กรับเสภา แตรระ ถั่วเขย่าจิ้งหะ ลูกแพร์เขย่าจิ้งหะ กระบอกเขย่าจิ้งหะ กลอง
 สปริง และท่อเสียง รวมทั้งการใช้เครื่องสังเคราะห์เสียงเพื่อเสริมทำนองเพลงและจิ้งหะกลอง ซึ่งนัก
 ดนตรีบรรเลงทำนองเพลงได้อย่างมีอิสระ ไม่จำกัดจังหวะและรูปแบบ โดยวิธีการบรรเลงแบบคันสดเพื่อ
 ถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึกและเสริมบรรยากาศ ที่นักดนตรียึดตามแนวคิดของบทการแสดงและ
 คำนึงถึงการเคลื่อนไหวลีลานาฏศิลป์และอารมณ์ของนักแสดงเป็นหลัก นอกจากนี้ ยังมีการขับเสภา
 การใช้เสียงของนักแสดงกล่าวคำปณิธานและคำสาบาน รวมทั้งการใช้ความเงียบเพื่อให้ได้ยินบรรยากาศ
 ที่เกิดขึ้นขณะทำการแสดง

รูปที่ 7: วงดนตรีที่ใช้บรรเลงประกอบการแสดง

ที่มา: จินตนา อนุวัฒน์, 2565

6.2.6 การออกแบบเครื่องแต่งกาย ออกแบบขึ้นใหม่และประยุกต์ใช้จากเครื่องแต่งกายที่มี
 อยู่เดิม โดยเน้นความหลากหลาย ตั้งแต่การใช้เครื่องแต่งกายตามแบบแผน คือ ศิลปินแต่งชุดราชปะแตน
 เครื่องแต่งกายแบบประยุกต์ คือ ศิลปินแต่งชุดโนราแบบประยุกต์ การใช้เครื่องแต่งกายในชีวิตประจำ
 วันซึ่งเน้นแบบเรียบง่ายตามแนวคิดศิลปะมินิมอลลิสม์ (minimalism) ได้แก่ ชุดซับใน บอดี้สูท ชุด
 ลำลอง และชุดสูทแบบสากลนิยม เพื่อให้เกิดความรู้สึกความภูมิฐานและความน่าเชื่อถือของกรรมการ
 ตลอดจนการสร้างสรรค์เครื่องแต่งกายของศิลปินเพื่อสื่อความหมายเชิงปรัชญา โดยการใช้ชุดที่มี
 โครงสร้างแบบไม่สมมาตร (asymmetric) เพื่อแสดงถึงความไม่เท่าเทียม เหลื่อมล้ำ และกำหนดสีขาว-ดำ
 เพื่อสื่อถึงความตรงข้ามกัน 2 ฝ่าย คือ คุณธรรมในเรื่องความดี-ความชั่วในตัวบุคคล และสื่อความคิดถึงเล
 ทิมทั้งด้านสว่างและด้านมืด และมีรูปแบบยูนิเซ็กส์ (unisex) สามารถใช้สวมใส่ได้ทั้งกับเพศชายและเพศ
 หญิงตามแนวคิดของนาฏศิลป์แบบหลังสมัยใหม่ อีกทั้งยังคำนึงถึงความสะดวกในการเคลื่อนไหว
 ร่างกายของนักแสดงเพื่อไม่ให้เกิดอุปสรรคขณะทำการแสดง

รูปที่ 8: การออกแบบเครื่องแต่งกายรูปแบบยูนิเซ็กส์ (unisex) สีขาว-ดำที่มีโครงสร้างแบบไม่สมมาตร
ที่มา: จินตนา อนุวัฒน์, 2565

6.2.7 การออกแบบพื้นที่แสดง ออกแบบโดยคำนึงถึงความเรียบง่ายและความสะดวกในการบริหารจัดการแสดง โดยเลือกใช้พื้นที่โรงละครไทเกอร์สตูดิโอ (Tiger Drum Studio) ที่มีลักษณะเป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้าขนาดความกว้าง 9 เมตร ยาว 10 เมตร เป็นสถานที่จัดการแสดง ผู้วิจัยออกแบบพื้นที่การแสดงโดยแบ่งสัดส่วนพื้นที่ทั้งหมดให้มีความสมดุลและมีเอกภาพในการจัดวางองค์ประกอบศิลป์ สอดคล้องกับจำนวนนักแสดง ความสะดวกในการเคลื่อนไหวลีลา นาฏศิลป์ของนักแสดงในแต่ละองค์ พื้นที่มุมซ้ายของผู้ชม ใช้สำหรับการเล่นเงา พื้นที่เวทีชั้นบนใช้สำหรับนักขับเสภา และใช้สื่อความหมายถึงตำแหน่งและเกียรติยศที่สูง พื้นที่บันได ใช้สำหรับสื่อความหมายถึงการเสื่อมยศ ตกต่ำและตกนรก และพื้นที่มุมขวาด้านหน้าของผู้ชมใช้ สำหรับดนตรีประกอบการแสดง ทำให้ใช้พื้นที่ทุกส่วนที่มีอย่างคุ้มค่า และมีความหลากหลาย

6.2.8 การออกแบบแสง แสงที่ใช้ประกอบการแสดง ได้ออกแบบขึ้นให้สอดคล้องกับพื้นที่แสดงซึ่งเป็นพื้นที่ปิด โดยใช้แสงสังเคราะห์จากไฟในโรงละคร ประกอบด้วย การใช้ไฟสปอตไลท์ (spotlight) สำหรับส่องให้เกิดแสงและเงา ไฟฟอลโลว์ (follow) สำหรับให้ความสำคัญกับนักแสดงในบางช่วง ไฟพาร์ (par) และไฟมูฟวี่เฮด (moving head) สำหรับส่องสว่างบนพื้นที่แสดง มีการใช้แสงสีตามความหมายของทฤษฎีสี ได้แก่ สีขาวนวล ขาวฟ้า แสงสีเหลืองอมส้ม สีฟ้า สีน้ำเงิน สีม่วงและสีแดง ตลอดจนใช้แสงสว่างหรือแสงสลัวเพื่อสื่ออารมณ์และบรรยากาศการแสดง เช่น ความมืดและแสงสลัว แสดงความสับสนทางความคิดและการตัดสินใจของกรรมการ การฟอลโลว์ศิลปินสีดำ และศิลปินสีขาว เต็มในพื้นที่ตกแสง สื่อถึงความเหลื่อมล้ำของกรรมการในการพิจารณา การใช้แสงสลัว สื่อถึงความไม่โปร่งใสในการปฏิบัติหน้าที่กรรมการ และการใช้แสงสีแดง ส่องบนพื้น แสดงถึงไฟนรก เป็นต้น

รูปที่ 9: การออกแบบแสง โดยใช้ไฟมูฟวี่เฮด (moving head) สีเหลือง และไฟพาร์ (par) สีแดง เพื่อสร้างบรรยากาศในฉากตกรก

ที่มา: จินตนา อนุวัฒน์, 2565

6.3 แนวคิดที่ได้หลังจากการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ที่สะท้อนถึงคุณสมบัติของกรรมการในอุดมคติที่ใช้พิจารณาผลงานด้านนาฏศิลป์ แบ่งตามข้อควรคำนึงในการสร้างสรรคงาน 7 ประการดังต่อไปนี้

6.3.1 การคำนึงถึงคุณสมบัติของกรรมการพิจารณาผลงานด้านนาฏศิลป์ ในการออกแบบบทการแสดง ลีลานาฏศิลป์ อุปกรณ์ประกอบการแสดง เครื่องแต่งกายและการออกแบบแสง

รูปที่ 10: แนวคิดการคำนึงถึงคุณสมบัติของกรรมการพิจารณาผลงานด้านนาฏศิลป์โดยการขับเสภาประกอบการเล่นเงาเพื่อเกริ่นถึงดุลยพินิจที่ต้องใช้ความเที่ยงตรงเฉกเช่นตราซึ่งซึ่งเป็นสัญลักษณ์แห่งความยุติธรรม

ที่มา: จินตนา อนุวัฒน์, 2565

6.3.2 การคำนึงถึงการสะท้อนสภาพสังคมโดยใช้นาฏยศิลป์ โดยการนำจริยธรรมด้านความยุติธรรมอันเป็นโครงสร้างหลักในสถาบันทางสังคม ในประเด็นเกี่ยวกับคุณสมบัติของกรรมการพิจารณาผลงานด้านนาฏยศิลป์ตามความคาดหวังของผู้คนในสังคมมานำเสนอผ่านเหตุการณ์ภาพข่าวในสังคมเช่น การประท้วง และสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจากจินตนาการที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินอันมีความเหลื่อมล้ำ อำนาจ พรรคพวกและผลประโยชน์ โดยเฉพาะเหล่าผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในแวดวงการศึกษาด้านนาฏยศิลป์ ให้มีความตระหนักรู้ ตื่นตัวและหันกลับมาให้ความสำคัญกับคุณสมบัติของกรรมการตลอดจนกระบวนการพิจารณาผลงานด้านนาฏยศิลป์ เพื่อเป็นการสร้างมาตรฐานป้องกันผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับสังคมที่มิได้ส่งผลเฉพาะผู้ใดผู้หนึ่งเท่านั้น

รูปที่ 11: การคำนึงถึงการสะท้อนสภาพสังคมโดยใช้นาฏยศิลป์ จากภาพข่าวเหตุการณ์ประท้วงที่เกิดขึ้นจริงในสังคม ผ่านเทคนิคการฉายภาพโปรเจ็คเตอร์

ที่มา: จินตนา อนุวัฒน์, 2565

6.3.3 การคำนึงถึงการสื่อสารกับกลุ่มผู้ชม ผู้วิจัยได้เห็นถึงความสำคัญของกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการผลิตผลงานด้านนาฏยศิลป์ ด้วยการนำเสนอประเด็นคุณสมบัติของกรรมการพิจารณาผลงานด้านนาฏยศิลป์ อันจะเป็นประโยชน์แก่บุคคลในแวดวงวิชาการด้านนาฏยศิลป์ ได้แก่ ศิลปิน นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์ นิสิต นักศึกษา รวมทั้งเยาวชนรุ่นใหม่ที่ควรได้รับการซึมซับเรื่องความยุติธรรมอันเป็นหลักคุณธรรมที่ครอบคลุมจริยธรรมด้านอื่น ๆ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการดำรงชีวิตที่ปรากฏในการออกแบบบทการแสดงในแต่ละองค์ให้มีเนื้อหาที่สอดแทรกจริยธรรมของกรรมการ โดยมีการอ้างอิงถึงปัญหาผลการตัดสินที่มีข้อกังขาที่เกิดขึ้นจริงในสถานการณ์จริงของสังคม และการสร้างสถานการณ์จากจินตนาการเพื่อสื่อสารอันเป็นที่รับรู้โดยทั่วกันของผู้ชมในสังคม ทั้งที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการผลิตผลงานด้านนาฏยศิลป์และผู้ชมทั่วไปสามารถรับรู้ได้ด้วยประสบการณ์ของตนเองทั้งสิ้น

6.3.4 การคำนึงถึงความคิดสร้างสรรค์ในผลงานนาฏยศิลป์ ปรากฏตั้งแต่ประเด็นหัวข้องานวิจัยที่ผู้วิจัยได้นำเสนอความยุติธรรมในสังคมเกี่ยวกับคุณสมบัติของกรรมการพิจารณาผลงานด้านนาฏยศิลป์ ซึ่งเป็นประเด็นใหม่ที่ยังไม่มีใครนำมาเสนอเป็นการแสดงนาฏยศิลป์มาก่อน การนำคุณสมบัติของกรรมการมากล่าวคำปฏิญาณและนำเสนอในท่าทางที่เรียบง่าย การใช้สีขาว-ดำ ซึ่งให้ความรู้สึกตรง

ข้ามกันระหว่างความดี-ความชั่ว อีกทั้งรูปแบบความไม่สมมาตรภายในชุดที่สื่อถึงไม่เสมอภาคมาใช้ในการออกแบบเครื่องแต่งกาย อีกทั้ง ยังใช้ความคิดสร้างสรรค์ผ่านการออกแบบอุปกรณ์ “คานหาบ” ซึ่งเป็นเครื่องใช้ในชีวิตประจำวันที่มีความขัดแย้งกับเครื่องแต่งกายชุดสุทแบบสากลมาสื่อสารประเด็นดุษณีพิณิจที่ต้องซ้งใจด้วยควมสมคูลและควมเทียงธรรมด้วยลีลานาฏยศิลป์ในผลงานครั้งนี้

6.3.5 การคำนึงถึงความหลากหลายของรูปแบบการแสดง ปรากฏความหลากหลายของลีลานาฏยศิลป์ในหลายสกุล ความหลากหลายของทักษะและประสบการณ์ของนักแสดง ตลอดจนความหลากหลายทางกายภาพของนักแสดง ความหลากหลายของอุปกรณ์ประกอบการแสดง ความหลากหลายของเครื่องแต่งกาย ตามแนวคิดศิลปะแบบเรียบง่าย แนวคิดศิลปะสำนิยม (realism) และแนวคิดศิลปะนามธรรม (abstract) และความหลากหลายของดนตรีประกอบการแสดงตามแนวคิดพหุวัฒนธรรม ถือเป็นการผสมผสานหลากหลายวัฒนธรรมในภาพการแสดงเดียวกัน นอกจากนี้จะสื่อความหมายแนวคิดของการแสดงแล้ว ยังช่วยให้รูปแบบการแสดงมีความน่าสนใจและมีความแปลกใหม่

6.3.6 การคำนึงถึงการใช้สัญลักษณ์ในผลงานนาฏยศิลป์ ปรากฏในการออกแบบลีลานาฏยศิลป์ การใช้สัญลักษณ์ในอุปกรณ์ประกอบการแสดง การใช้สัญลักษณ์ในเครื่องแต่งกายเพื่อสื่อความหมายและช่วยส่งเสริมให้การแสดงมีความหลากหลายและน่าสนใจมากยิ่งขึ้น

6.3.7 การคำนึงถึงทฤษฎีทางด้านศิลปกรรมศาสตร์ เป็นการบูรณาการศิลปะสาขาต่าง ๆ ได้แก่ วรรณศิลป์ นาฏยศิลป์ ดุริยางคศิลป์ ทัศนศิลป์และนฤมิตศิลป์ เข้าด้วยกันอันเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้ผู้ชมได้รับความรู้ด้วยสอดทศนศิลป์จากการรับฟังและรับชมการแสดงผลงานทางด้านนาฏยศิลป์ได้อย่างมีสุนทริยภาพ

7. การสรุปผลและการอภิปรายผล

การสร้างสร้งรค์นาฏยศิลป์ที่สะท้อนถึงคุณสมบัติของกรรมกรในอุดมคติที่ใช้พิจารณาผลงานด้านนาฏยศิลป์ มีรูปแบบการแสดงที่ให้ความสำคัญกับประเด็นคุณสมบัติของกรรมกรพิจารณาผลงานด้านนาฏยศิลป์ ตามองค์ประกอบทั้ง 8 ประการ ที่มีลักษณะโดดเด่นเฉพาะ คือการนำคุณสมบัติของกรรมกรมากำหนดเป็นคำปฏิกฤษณ์แล้วนำเสนอเนื้อหาในทางตรงกันข้ามกับคำปฏิกฤษณ์ การใช้ตราซ้งสัญลักษณ์แห่งความยุติธรรมให้ปรากฏในบทการแสดง ลีลานาฏยศิลป์และอุปกรณ์การแสดงโดยใช้คานหาบมาเป็นสัญลักษณ์ การออกแบบแสงสว่างและมีดสลับเพื่อสื่อถึงความคิดและการตัดสินใจ และแสดงถึงความไม่โปร่งใสในการปฏิบัติหน้าที่ การใช้สื่อสื่อความหมายและความรู้สึกรกกันข้ามสีขาว-ดำปรากฏในสีของเครื่องแต่งกาย การใช้ความไม่สมมาตรสื่อถึงความไม่เท่าเทียมที่ปรากฏในรูปแบบเครื่องแต่งกาย อีกทั้งได้นำภาพข่าวการประท้วงตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในสังคมและแวดวงวิชาการด้านนาฏยศิลป์มานำเสนออย่างตรงไปตรงมาให้ปรากฏในภาพการแสดง ตลอดจนการนำเอาคำสาบานที่เป็นความเชื่อของคนไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันมาเป็นบทสรุปผลของการกระทำ เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงคุณสมบัติของกรรมกรพิจารณาผลงานด้านนาฏยศิลป์ซึ่งไม่ปรากฏในผลงานสร้งรค์ขึ้นไทมาก่อน

อีกทั้ง ผู้วิจัยยังค้นพบแนวคิดที่ได้จากการสร้งรค์ผลงานด้านนาฏยศิลป์ที่ควรคำนึงถึง 7 ประการ ได้แก่ แนวคิดเรื่องคุณสมบัติของกรรมกรพิจารณาผลงานด้านนาฏยศิลป์ แนวคิดการสะท้อนสภาพสังคมโดยใช้นาฏยศิลป์ แนวคิดการสื่อสารกับกลุ่มผู้ชม ความคิดสร้งรค์ในผลงานนาฏยศิลป์ แนวคิดความหลากหลายในผลงานนาฏยศิลป์ แนวคิดการใช้สัญลักษณ์ในผลงานนาฏยศิลป์ และการใช้ทฤษฎีทางด้านศิลปกรรมศาสตร์ ผลการวิจัยมีความสอดคล้องกับที่ ลักษณะ แสงแต่ง ได้แสดงพรรณนะ

เกี่ยวกับการสร้างสรรค์นาฏศิลป์หลังสมัยใหม่ในด้านความหลากหลายของรูปแบบการแสดง ไว้ในงานวิจัย เรื่อง การสร้างสรรค์งานนาฏศิลป์ที่สะท้อนถึงจริยธรรมทางการวิจัยนาฏศิลป์ ความว่า “ผลงานมีความหลากหลายของนาฏศิลป์ในสกุลต่าง ๆ อาทิ การเต้นเบิกโรงออกแขก ละคร จำอวด บัลเลต์ การเต้นแบบสมัยนิยม การเคลื่อนไหวร่างกายแบบเรียบง่าย ซึ่งมีความแตกต่างกันแต่มาสร้างความขัดแย้งอยู่ในการแสดงเดียวกัน อันเป็นแนวคิดในด้านหนึ่งของนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่” (ลักขณา แสงแดง, 2561: 233) ซึ่งผลงานนี้ บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยทุกประการและมีคุณภาพตามเกณฑ์การสร้างมาตรฐานในการยกย่องบุคคลต้นแบบทางด้านนาฏศิลป์ ดังที่ วิชชุดา วุฒาติย์ อธิบายไว้ 11 ข้อ ประกอบด้วย “1) จิตวิญญาณ 2) ประชญา 3) จรรยาบรรณ 4) ประสบการณ์ 5) ความหลากหลาย 6) การถ่ายทอดความรู้ 7) เป็นผู้หายาก 8) ผู้นำและผู้บุกเบิก 9) การสร้างสรรค์ 10) รสนิยม และ 11) ความหลงใหล” (วิชชุดา วุฒาติย์, สัมภาษณ์, 6 พฤศจิกายน 2563)

ประการสำคัญ ผู้วิจัยได้ค้นพบองค์ความรู้ใหม่จากการศึกษาข้อมูลที่เป็นแรงบันดาลใจก่อนการสร้างสรรค์ผลงานในประเด็นคุณสมบัติของกรรมการพิจารณาผลงานด้านนาฏศิลป์ที่สำคัญ 12 ประการ ได้แก่ 1) ความยุติธรรม 2) ความซื่อสัตย์สุจริต 3) ความเสมอภาค 4) อำนาจและอิสระในการตัดสินใจ 5) ภาวะผู้นำ 6) ทักษะคิดและเจตนาที่ดี 7) ความเชื่อมั่นและความเที่ยงตรง 8) ความรับผิดชอบ 9) ความเมตตากรุณา 10) ประสบการณ์วิชาชีพ 11) ทักษะการคิดวิเคราะห์ และ 12) ทักษะการสื่อสาร ซึ่งสอดคล้องกับรายงานวิจัยของคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เรื่องคุณสมบัติของกรรมการจากเกณฑ์การคัดเลือกผู้ประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา กรณีศึกษานิวซีแลนด์ ที่ได้รับบุถึงคุณสมบัติสำคัญของผู้ประเมินคุณภาพการศึกษาด้านจริยธรรม คุณธรรม และจรรยาบรรณของผู้ประเมินว่า “*ควรมีความเป็นกลางไม่ลำเอียง และมีความซื่อสัตย์สุจริต มีการรายงานผลการประเมินตามความเป็นจริง และไม่ยอมให้อิทธิพลใด ๆ เบี่ยงเบนผลการประเมินให้ผิดไปจากความเป็นจริง*” (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544) อีกทั้ง สอดคล้องกับคุณสมบัติของกรรมการจากหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติสำหรับการประเมินมาตรฐานและคุณสมบัติตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติของแอฟริกาใต้ โดยคณะกรรมการสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาแอฟริกาใต้ ที่ได้อธิบายไว้ว่า “*หลักการประเมินที่ดีมี 3 ประการ คือ 1) มีความเป็นธรรม 2) มีความเที่ยงตรง และ 3) มีความเชื่อมั่น*” (The South African Qualification Authority, 2001) ซึ่งคุณสมบัติของกรรมการทั้ง 12 ประการนี้เป็นคุณลักษณะของพฤติกรรมทั้งภายในและภายนอกอันจะนำไปสู่กระบวนการประเมินที่มีความถูกต้อง มีค่าความเชื่อมั่น เที่ยงตรง เที่ยงธรรมและสามารถตรวจสอบได้ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาผลงานด้านนาฏศิลป์ ตลอดจนรักษาประโยชน์แก่ศิลปิน นักวิชาการและบุคคลทั่วไปในแวดวงนาฏศิลป์ อีกทั้งคุณสมบัติของกรรมการข้างต้นนี้ ยังสามารถใช้เป็นเกณฑ์มาตรฐานสำหรับการสรรหาและคัดเลือกบุคคลเป็นคณะกรรมการประเมินผลงานศิลปะแขนงอื่น ๆ หรือคณะกรรมการดำเนินงานต่าง ๆ โดยทั่วไปในสังคมวิชาการ งานวิจัยครั้งนี้ จึงเป็นการรวบรวมองค์ความรู้ เชื่อมโยงประสบการณ์และพัฒนากระบวนการสร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์ต่อวงวิชาการ และเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงานด้านนาฏศิลป์ต่อไปในอนาคต

8. ข้อเสนอแนะงานวิจัย

8.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

8.1.1 ผลการวิจัยครั้งนี้ได้ค้นพบองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับคุณสมบัติของกรรมการพิจารณาผลงานด้านนาฏศิลป์ที่สามารถนำไปใช้เป็นเกณฑ์ในการสรรหาและคัดเลือกกรรมการ ตลอดจนสามารถนำไปปรับใช้กับคุณสมบัติของกรรมการด้านอื่น ๆ ได้

8.1.2 ผลงานการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ที่สะท้อนถึงคุณสมบัติของกรรมการในอุดมคติที่ใช้พิจารณาผลงานด้านนาฏศิลป์ในครั้งนี้ สามารถเปิดมุมมองให้กับผู้ที่สนใจประเด็นหัวข้อความยุติธรรมในมิติอื่น ๆ ของสังคม มาทำให้เกิดเป็นผลงานสร้างสรรค์ที่สะท้อนสภาพสังคมโดยใช้นาฏศิลป์ในรูปแบบใหม่ที่เพิ่มเติมขึ้นนอกเหนือจากที่ผู้วิจัยได้ทำไว้แล้ว สามารถนำไปพัฒนาต่อยอดเพื่อสร้างกระบวนการในการสร้างสรรค์ผลงานในครั้งต่อไปให้มีความก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น

8.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การทดลองสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์ในครั้งนี้ มีข้อจำกัดด้านการเก็บข้อมูลภาคสนาม และการนำเสนอผลการแสดงเนื่องด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ดังนั้น การออกแบบวิธีวิจัยด้วยวิธีการยืดหยุ่นที่สามารถปรับเข้ากับสถานการณ์เฉพาะหน้าจึงมีความจำเป็นอย่างมากในการดำเนินงานวิจัยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์

9. เอกสารอ้างอิง

- การศึกษาแห่งชาติ, สำนักงานคณะกรรมการ. (2544). *การประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา: กรณีศึกษานิวซีแลนด์*. สถาบันพัฒนามาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ.
- ชะลูด นิ่มเสมอ. (2559). *องค์ประกอบของศิลปะ* (พิมพ์ครั้งที่ 10). อมรินทร์.
- ณัฐพัฒน์ ผลพิกุล. (2561). *การสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากความหมายนามเต็มของ “กรุงเทพมหานคร”*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปกรรมศาสตรดุษฎีบัณฑิต]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นราพงษ์ จรัสศรี. (2559). *ประวัติศาสตร์นาฏศิลป์ตะวันตก* (พิมพ์ครั้งที่ 2). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นราพงษ์ จรัสศรี. (2560). จริยธรรมทางการวิจัยนาฏศิลป์. *วารสารสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. 19(กรกฎาคม-ธันวาคม), 65-71.
- ลักขณา แสงแดง. (2561). *การสร้างสรรค์งานนาฏศิลป์ที่สะท้อนถึงจริยธรรมทางการวิจัยนาฏศิลป์*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปกรรมศาสตรดุษฎีบัณฑิต]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- McGregor, D. (1960). *The Human Side of Enterprise*. New York: Mcgraw-Hill. (204-208)
- Strauss, C,L (1978). *Myth and Meaning*. London: Routledge & Kegan Paul.
- The South African Qualification Authority. Criteria and Guidelines for Assessment of NQF Registered Unit standard and Qualifications. Pretoria: The Executive Officer SAQA, 2001.